

ÇEV903 KÜRESEL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

Doç. Dr. Özgür ZEYDAN

<https://ozgurzeydan.com.tr/>

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi

- Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇŞ)
- United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC)
- Tarihçe
- Amaç
- Ek I ve Ek II ülkeleri
- Türkiye'nin konumu
- Raporlama

BMİDÇŞ - Tarihçe

- 1992 yılında Rio de Janeiro'da düzenlenen Birleşmiş Milletler (BM) Yeryüzü Zirvesi'nde imzaya açılmıştır.
- 21 Mart 1994 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
- Türkiye sözleşmeye 24 Mayıs 2004 tarihinde katılmıştır.
- Sözleşme tam metni (Türkçe):
- https://webdosya.csb.gov.tr/db/iklim/webmenu/webmenu12421_1.pdf

BMİDÇŞ - Amaç

- Atmosferdeki sera gazı birikimlerini, iklim sistemi üzerindeki tehlikeli insan kaynaklı etkiyi önleyecek bir düzeyde durdurmayı başarmaktır.
- Böyle bir düzeye, ekosistemin iklim değişikliğine doğal bir şekilde uyum sağlamasına, gıda üretiminin zarar görmeyeceği ve ekonomik kalkınmanın sürdürülebilir şekilde devamına izin verecek bir zaman dahilinde ulaşılmalıdır.

BMİDÇS – Önemi

- BMİDÇS, küresel ölçekte iklim değişikliğiyle mücadelede temel hukuki çerçeveyi oluşturur.
- Sözleşme, sera gazı emisyonlarının azaltılması, iklim değişikliğine uyum sağlanması ve uluslararası işbirliğinin güçlendirilmesini hedefler.
- Ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluk ilkesiyle gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında yük paylaşımını düzenler.
- Kyoto Protokolü ve Paris Anlaşması gibi bağlayıcı anlaşmaların temelini oluşturmuştur. Bu yönüyle BMİDÇS, iklim politikalarının şekillenmesinde merkezi rol oynamaktadır.

BMİDÇŞ – Ek I Ülkeleri

- Ek-I Tarafları 1992 yılında OECD üyesi olan sanayileşmiş ülkeler, Rusya Federasyonu, Baltık Devletleri ile Orta ve Doğu Avrupa'daki bazı devletler dâhil olmak üzere ekonomileri geçiş sürecinde olan ülkeleri kapsamaktadır.
- Ek-I Tarafları için geçerli olan ana yükümlülük, bu ülkelerin, 2000 yılında sera gazı salım düzeylerini 1990'daki düzeye indirmeleridir.
- Bu nedenle iklim değişikliği bağlantılı yeni politikalar üretmeleri ve gerekli önlemleri almaları gerekmektedir.

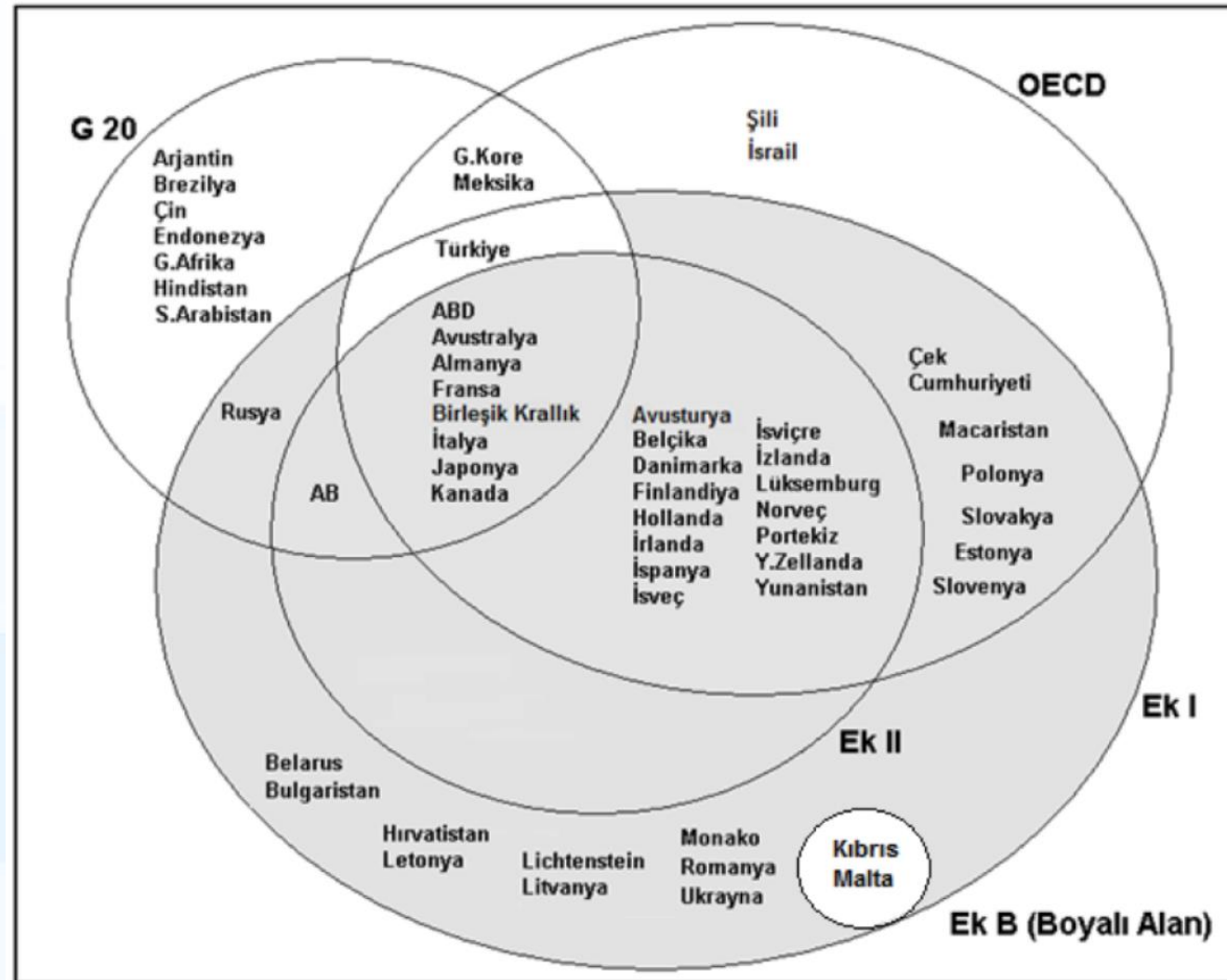
BMİDÇŞ – Ek II Ülkeleri

- Ek-II'de yer alan gelişmiş ülke Tarafları, Ek-I ülkelerinin sorumluluklarına ek olarak geliştirmekte olan ülkelere BMİDÇŞ'den kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmelerine yardımcı olmak için mali destek sağlamak ve teknoloji transferi çalışmaları yapmakla yükümlüdür.

BMİDÇŞ – Ek Dışı Ülkeleri

- Ek dışı ülkeler sera gazı salımlarını azaltır, iklim değişikliği ile mücadelede diğer ülkelerle işbirliği yaparlar, ancak bir yükümlülükleri yoktur.

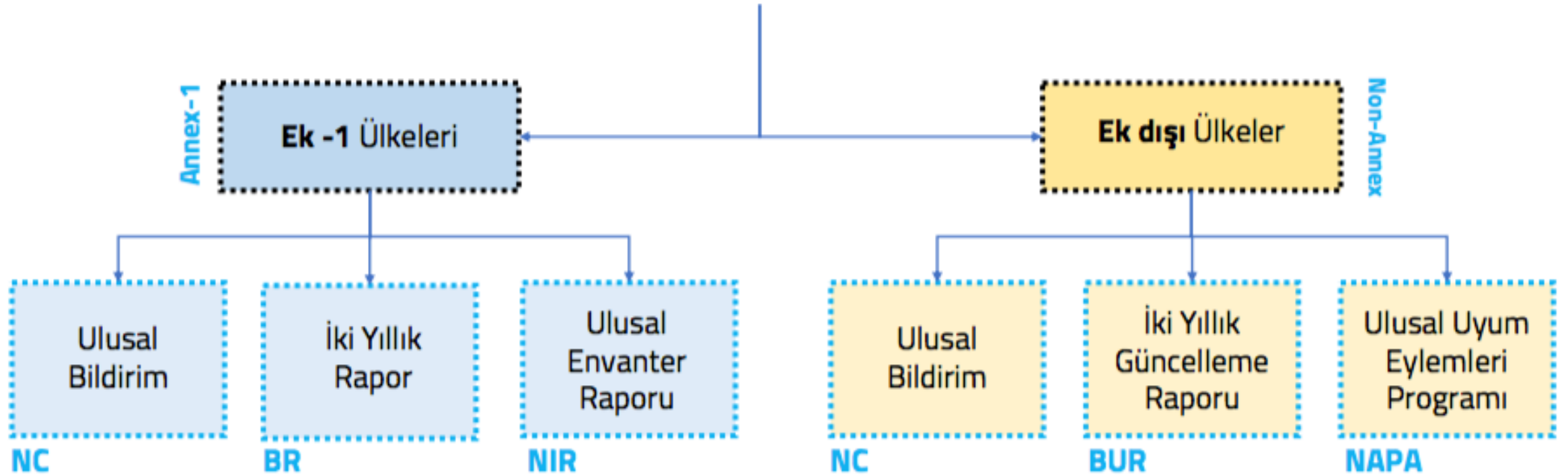
Ek I ve Ek II ülkeleri

Öztürk, M. & Öztürk, A. (2019). “BMİDÇS'den Paris Anlaşması'na: Birleşmiş Milletler'in İklim Değişikliğiyle Mücadele Çabaları”, Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 12(4), 527-541.

BMİDÇŞ - Raporlama

BMİDÇŞ Kapsamında Ulusal Raporlama

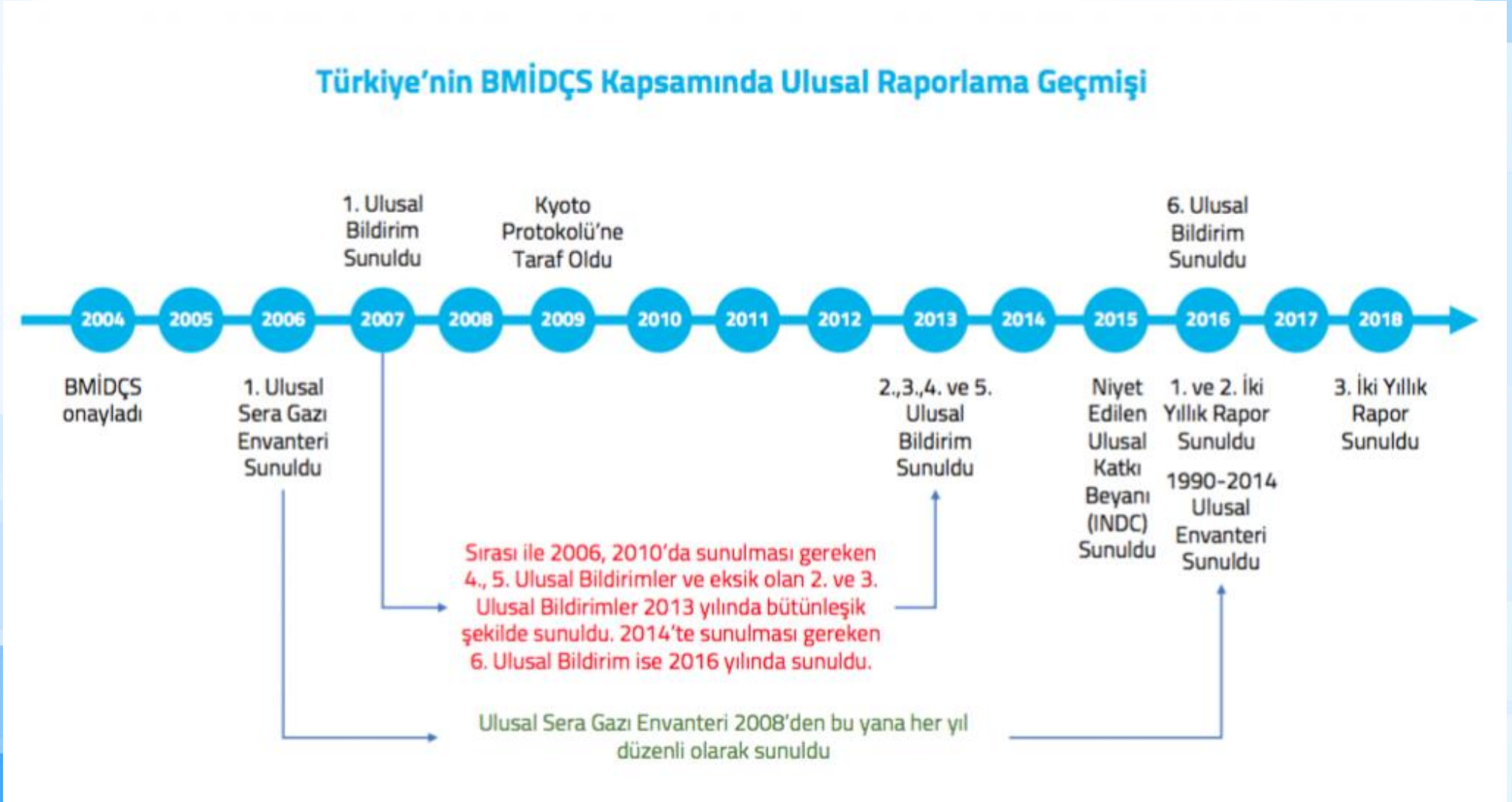

Grafik: Arif Cem Gündoğan

BMİDÇŞ - Türkiye

- Sözleşme yürürlüğe girdiği zaman Türkiye her iki ekte de yer almıştır.
- Türkiye, OECD kurucu üyesi olarak, BMİDÇŞ 1992 yılında kabul edildiğinde gelişmiş ülkeler ile birlikte Sözleşme'nin EK-I ve EK-II listelerine dâhil edilmiştir.
- 2001'de Marakeş'te gerçekleştirilen 7. Taraflar Konferansı'nda (COP7) alınan 26/CP.7 sayılı Kararla Türkiye'nin diğer EK-I Taraflarından farklı konumu tanınarak, adı BMİDÇŞ'nin EK-II listesinden çıkarılmış fakat EK-I listesinde kalmıştır.

Türkiye'nin BMİDÇS kapsamında ulusal raporlama geçmişi

Grafik: Arif Cem Gündoğan

Ulusal Bildirimler

- Türkiye İklim Değişikliği 7. Ulusal Bildirimi
 - <https://webdosya.csb.gov.tr/db/cygm/icerikler/yed-nc--ulusal-b-ld-r-m-20190909092640.pdf>
- Türkiye İklim Değişikliği 8. Ulusal Bildirimi
 - <https://unfccc.int/sites/default/files/resource/8NC-5BR%20T%C3%BCrkiye.pdf>

Kaynaklar

- <https://iklim.gov.tr/bm-iklim-degisikligi-cerceve-sozlesmesi-i-33>
- <https://www.mfa.gov.tr/bm-iklim-degisikligi-cerceve-sozlesmesi.tr.mfa>
- https://webdosya.csb.gov.tr/db/iklim/webmenu/webmenu12421_1.pdf
- <https://hukukbook.com/birlesmis-milletler-iklim-degisikligi-cerceve-sozlesmesibmidcs/>
- <https://www.iklimhaber.org/turkiye-3-iki-yillik-raporunu-bm-iklim-degisikligi-cerceve-sozlesmesi-sekretaryasina-sundu/>